

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України Відділ змісту і технологій педагогічної освіти
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури і мистецтв

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської науково-практичної конференції
**«МИСТЕЦТВО ТА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В
СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ
ПРОСТОРИ»**

3 - 4 червня 2021 року

м.Бердянськ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Бердянський державний педагогічний університет Факультет психолого-педагогічної
освіти та мистецтв
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Відділ змісту і технологій педагогічної освіти
Львівський національний університет імені Івана Франка Факультет культури і
мистецтв

МАТЕРІАЛИ

1

Всеукраїнської науково-практичної конференції

МИСТЕЦТВО ТА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

3-4 червня 2021 року

Бердянськ
БДПУ
2021

УДК 7+378.092-057.21:7](082) М 65

**Мистецтво та мистецька освіта в сучасному М 65
соціокультурному просторі : матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф., (3-4
червня 2021 р., м. Бердянськ) / [упоряд. М. М. Погребняк]. Полтава : Сімон,
2021. 219 с.**

ISBN 978-617-7803-17-0

До збірника увійшли доповіді та повідомлення, в яких, відповідно до заявлених секцій розглядаються такі проблеми: «Теоретичні та історичні рефлексії міжкультурних зв'язків в контексті глобалізаційних процесів», «Професійна підготовка майбутніх вчителів мистецьких дисциплін: новітні підходи та технології», «Формування художньо-творчої компетентності здобувачів освіти».

УДК 7+378.092-057.21:7](082)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Ліпич Вікторія Миколаївна - кандидатка педагогічних наук, доцентка, проректорка з науково-педагогічної роботи Бердянського педагогічного університету;

Коваль Людмила Вікторівна - докторка педагогічних наук, професорка, декан факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського педагогічного університету;

Погребняк Марина Миколаївна - докторка мистецтвознавства, доцентка, доцентка кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського педагогічного університету;

Плахотнюк Олександр Анатолійович - кандидат мистецтвознавства, доцент, заслужений діяч естрадного мистецтва України, доцент кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Литвиненко Алла Іванівна - кандидатка мистецтвознавства, доцентка, доцентка кафедри культурології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Мартиненко Олена Володимирівна - кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського педагогічного університету.

Автори доповідей та повідомлень відповідають за достовірність і вірогідність викладеного матеріалу, за належність поданого матеріалу їм особисто, за правильне цитування джерел та посилання на них. Думки авторів можуть не збігатися із позицією упорядника та редакційної колегії.

Рекомендовано до друку вченою радою Бердянського педагогічного університету протокол №10 від 1 червня 2021

р.

ISBN 978-617-7803-17-0

© Колектив авторів, 2021 ©
Сімон, 2021

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

БУРНАЗОВА В. В.

Формування виконавської компетентності в умовах сучасного ЗВО: стан, перспективи..... 9

ЗІНИЧ О. В.

Пластична взаємодія музичного та хореографічного руху в мистецтві балету..... 14

ЛИТВИНЕНКО А. І.

Культурологічна освіта і підготовка фахівця-культуролога: виклики сьогодення..... 19

МАРТИНЕНКО О. В.

Упровадження регіонального компонента в зміст професійної підготовки здобувачів освіти хореографічного профілю..... 23

ОМЕЛЬЧЕНКО А. І.

Педагогічний коучинг як інноваційна технологія професійно-особистісного розвитку вчителя музичного мистецтва..... 29

ПЛАХОТНЮК О. А.

Міжкультурна комунікація засобами сучасного танцю..... 34

ПОГРЕБНЯК М. М.

Рольова гра і 3D-технології як творчі методи балетмейстерів сучасного танцтеатру..... 38

ПОЛЯНСЬКА Г. М.

Балетна творчість І. Стравінського як ілюстративний матеріал навчального курсу «Історія мистецтв» 42

ТЕРЕШКО І. Г.

Пошукова експедиція в змісті навчальної дисципліни «Народознавство та хореографічний фольклор України» 45

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ РЕФЛЕКСІЇ
МІЖКУЛЬТУРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У КОНТЕКСТІ
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

АНДРОЩУК Л. М.

Творчий доробок хореографічних колективів ЗВО України50

БУТЕНКО В.

Форми мультимедіа у творах балетмейстерів сучасного танцтеатру
..... 55

ГОРКОВЕНКО О. С.

Історія вітчизняної циркової акробатики: характеристика, персоналії,
зразки58

ДРАЧ Т. Л.

Вплив бойових мистецтв на розвиток сучасної хореографії64

КОЗУБЕНКО М. О.

Особливості композиції народно-сценічного танцю Білорусі.....68

МАРФІЯН К. М.

Особливості творчого методу Павла Вірського71

МИКИТЮК К.

Формування творчого світогляду та особливості творчого методу
Ігора Моїсеєва 74

МИХАЙЛОВА О.

Методи контактної імпровізації як композиційні прийоми у
творчості окремих балетмейстерів сучасного танцтеатру 78

НАЙДЕНКО Т. О.

Актуальність системи виховання А. С. Макаренка в умовах сучасної
кризи міжкультурних зв'язків у освіті82

ПАВЛЕНКО Р. В.

До проблеми теоретичних основ народно-сценічного танцю87

ПАВЛЕНКО Ю. С.

Історичний аспект конкурсного спортивного бального танцю91

СКИБА Ю. Ю.

Перформативно-хореографічне мистецтво як модус розвитку сучасного танцю..... 97

ТОПОРКОВ Д. А.

Інтермедіальні властивості танцю..... 101

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН: НОВІТНІ ПІДХОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

БАРТАЯ М. М.

Здоров'язберігаючий аспект хореографічної роботи в умовах позашкільної освіти 105

ЗАЕЦЬ С. С.

Хореотерапії в терапевтичному процесі з людьми з особливими потребами 110

КАШУБА Ю. І.

Вольтижна акробатика: особливості та специфіка викладання у КМАЕЦМ..... 117

КОСІНОВА О. М.

Слово як засіб літературно-художньої творчості в методиці удосконалення корпоративної культури майбутніх майстрів мистецької освіти..... 120

ОРЕЛ Д. В.

Циркова гімнастика - повітряні ремені: специфіка жанру та методика викладання сьогодення 124

ПОПОВА О. І., ПОПОВА Л. П.

Ігрові технології як засіб розвитку творчих здібностей молодших школярів 128

СТЕПАНЮК К. І.

Організація самостійної роботи здобувачів першого рівня вищої

освіти з курсу «Методика музичного мистецтва в початковій школі»
..... 132

ТАРАНЕНКО Ю. П.

Підготовка майбутніх учителів хореографії до використання
українських народних ігор в освітньому процесі Нової української
школи..... 135

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

БАРБАШОВА І. А.

Підручниковий інструментарій музичного сенсорного розвитку
молодших школярів..... 140

БИКОВА О. В.

Формування творчого потенціалу майбутніх фахівців хореографії
засобами музично-ритмічної діяльності..... 145

ГРИГОР'ЄВА В. В.

Зміст диригентсько-хорової підготовки майбутніх вчителів музичного
мистецтва у системі професійного навчання..... 151

ЗУБАНЬ В. М.

Уроки гончарства як важливий аспект виховання художньо-
естетичного смаку в учнів початкових класів колегіуму мистецтв
у Опішні 155

ЄГОРОВА-СКОБЕЛЄВА У. В.

Педагогічні умови формування професійно-ціннісних орієнтацій
майбутніх учителів музики в процесі вокально- хорової підготовки160

КАЧЕРОВА О. Г.

Особливості творчого розвитку дітей з когнітивним
розвитком.....164

КИРПА В. В.

Особливості національно-патріотичного виховання

школярів на уроках хореографії	169
КРИВУНЬ Н. С.	
Розвиток відчуття ритму на заняттях хореографії в позашкільній освіті (початковий рівень навчання)	174
КУЛИК Д. А.	
«Contemporary dance»: методика викладання та його виховний потенціал (на прикладі Смілянської міської школи мистецтв)	179
ЛИМАНСЬКА О. В., ЛЕІНА ВАН	
До питання розвитку пластичності сценічного руху здобувачів вищої освіти спеціальності 024 Хореографія	184
МАРКІНА В. В.	
Народно-сценічний танець в системі професійного розвитку студентів.....	187
РЕВЕНКО Н. В.	
Твори сучасних українських композиторів джазового напрямку у репертуарі учнів старших класів мистецьких шкіл	192
СЕМИЧОВА Н. О.	
Формування національного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва засобами народнопісенної культури	195
СЕРГІЄНКО С. М.	
Розвиток естетичних почуттів молодших школярів на уроках мистецтва.....	199
СИЗОНЕНКО В. А.	
Особливості навчання в дистанційному режимі в процесі вивчення бальної хореографії.....	203
ТАРАНЕНКО Ю. П., ПАНЬКОВА А. М.	
Розвиток художньо-творчих здібностей студентів-хореографів у процесі вивчення дисципліни «Теорія і методика сучасного сценічного танцю».....	207

ТКАЧЕНКО М. В.

Ритміка як складник дисциплін хореографічного циклу в школах мистецтв 212

ФЛИМОНОВА Х.

Упровадження змішаної системи хореографічного навчання в танцювальному колективі..... 216

І. Г. ТЕРЕШКО, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри хореографії та художньої культури, декан факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ПОШУКОВА ЕКСПЕДИЦІЯ В ЗМІСТІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАРОДОЗНАВСТВО ТА ХОРЕОГРАФІЧНИЙ ФОЛЬКЛОР УКРАЇНИ»

У розвідці розкрито особливості застосування пошукової експедиції як засобу професійної підготовки майбутніх хореографів у змісті дисципліни «Народознавство та хореографічний фольклор України»; визначено її основні принципи організації, функції; розглянуто етапи, форми та методи вивчення методики запису, обробки та документування фольклорного танцю.

***Ключові слова:** пошукова експедиція, студент-хореограф, фольклорний танець, функції фольклорної експедиції, форми і методи пошукової роботи.*

Нагальною потребою сучасного українського суспільства вважаємо подолання негативних проявів глобалізації, зокрема, наростання процесів культурного відчуження, проявами чого є втрата національної ідентичності, поширення споживацької свідомості і гедоністичного типу моралі, які деформують ментальність у молодого покоління. Не розчинитися в середовищі інших культур, не втратити етнічну самобутність, зберегти багатство духовного життя, що нагромаджувалося століттями - це одне із важливих завдань розвитку держави, що допоможе окреслити місце і роль українців у розвитку світової цивілізації [3].

Готувати висококваліфікованих хореографів, котрі, насамперед, є носіями традиційної культури свого народу, володіють навичками і вміннями відтворення її форм, механізмами її передачі, - одне із важливих завдань закладів вищої освіти. Високий потенціал у формуванні таких професійних компетентностей має танцювальний фольклор. Це актуалізує важливість фольклорно-етнографічної пошукової роботи, у процесі якої студенти поглиблюють і закріплюють отримані теоретичні знання і практичні вміння, знайомляться із живим побутуванням фольклору, оволодівають навичками фіксації та документування хореографічного матеріалу [2].

Ми виробили концепцію вивчення навчальної дисципліни «Народознавство та хореографічний фольклор України», вважаючи

на те, що її основна цільова спрямованість стосується формування в здобувачів вищої освіти цілісної системи знань про український етнос і фольклор та вироблення вмінь збору та аналізу фольклорного танцю.

Для навчання студентів роботі з хореографічним фольклором, яка включає всі етапи, починаючи з оволодіння методики збору та обробки матеріалу і закінчуючи створенням сценічного твору, відведено окремий змістовий модуль «Збереження і популяризація хореографічного фольклору», який складається з 20 аудиторних годин, з яких: 4 год. - лекційні, 2 год. - практичні, 14 год. - лабораторні заняття та 10 год. для виконання індивідуально-дослідних завдань.

Головні завдання даного модулю - навчити молодь бачити сучасний стан етнохореографії й усвідомити її значення у житті людини, визначити специфіку побутування танцювального фольклору у певній місцевості, установити причини, що впливають на деформацію танцювальної традиції. Досягти цього можна шляхом набуття певних професійних навичок, що дають змогу налагодити контакт із носіями фольклорної традиції (інформаторами), правильно записати та оформити зібраний матеріал [5]. Тому більше годин відводиться на вивчення теми: «Пошукова фольклорно-хореографічна діяльність як засіб збереження українського танцю». На лекційному занятті здобувачі знайомляться з прийомами (вибірковим та суцільним) обстеження, з етапами (підготовчим, основним і підсумковим) пошукової роботи. Перші два лабораторних заняття даного модулю орієнтують студентів на завдання майбутньої пошукової роботи. Здобувачі навчаються складати програму експедиції, розробляти квестіонар (питальник), анкети, знайомляться із технікою запису хореографічного фольклорного матеріалу, вчать користуватися технічними засобами, адже фото- і відеотехніка дають можливість зафіксувати не лише вербальну, музичну та хореографічну складову танцювального фольклору, але й середовище та обставини, за яких функціонує танець: манеру виконання (міміку й жести, артистизм виконавця), особливості сприйняття твору аудиторією, її реакцію, гру на інструментах тощо. Також ми прослуховуємо аудіозаписи, переглядаємо відеоматеріали, записані під час попередніх експедицій.

Наступних 5 лабораторних занять ми виїжджаємо у

фольклорні експедиції по селах історичної Уманщини для суцільного обстеження побутування танцювального фольклору в конкретному селі. Зауважу, що молодь спочатку ставиться до експедиції як до одного з видів навчальної діяльності. Однак, занурившись у традиційне середовище, мимоволі починає усвідомлювати важливість точності фіксації кожного танцю.

Здобувачі продовжують самостійно проводити вибіркове обстеження, пов'язане з фіксацією будь-якого одного або декількох жанрів хореографічного фольклору (за місцем проживання чи у будь-якій іншій місцевості), готуючи до заліку індивідуально-дослідне завдання. Вони фіксують обрядові танці (весільні або календарні), хороводи, побутові чи сюжетні танці. Під час короткотривалих експедиційних виїздів у процесі виконання індивідуально-дослідних завдань майбутні хореографи роблять перші самостійні кроки на пошуковій ниві, розкривають для себе специфіку живого фольклорного процесу, навчаються практично застосовувати здобуті теоретичні знання, поступово набувають необхідного для майбутньої професійної діяльності досвіду фольклорно-етнографічної роботи у польових умовах та документування хореографічного матеріалу [4]. Незважаючи на спостережувані у традиційній сільській культурній ентропійній процесі, молодими дослідниками знайдено унікальні зразки народного танцю. У звітах експедиційної роботи зафіксовано словесні описи, схеми й замальовки, наявні фото- й відеоматеріали, за якими можливо реконструювати якщо не повністю танець, то хоча б його окремі рухи й пози.

Результати таких фольклорних експедицій щорічно поповнюють фонди кафедри хореографії та художньої культури і є важливим навчальним матеріалом із предметів професійного циклу. Поступово створюється аудіо- та відеотека, каталог із записами обрядів і танців.

Щороку студенти демонструють зібраний фольклорний матеріал на різних мистецьких заходах у позааудиторній роботі. Зокрема, на етнофестивалі «Відкритий простір для творчості» у творчих проєктах українознавчого спрямування театру-студії «Вервечка», що складаються з різних видів науково-творчої діяльності: дослідження певної теми в архівах та наукових джерелах, розробка сценарію, виготовлення костюмів та атрибутики,

відтворення на сцені. Студентами відроджені обрядові дійства «Уманська інтермедія «Коза», «Ой на Івана, на купала», «Уманський ярмарок», «Великодні забави».

Таким чином, ґрунтовна теоретична і практична підготовка студентів-хореографів до пошукової фольклорної роботи не тільки забезпечує розвиток їхньої професійної компетенції, а й сприяє формуванню світогляду, моральних, патріотичних, естетичних і етичних уявлень. Така робота забезпечує безперервне і послідовне оволодіння студентами навичками виконавської та балетмейстерської діяльності, допомагає зрозуміти сутність і специфіку фольклорної танцювальної традиції, формує комунікативні навички, розвиває організаційні уміння, навчає оволодівати різними методами і формами обробки танцювального фольклору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю [3 вид.]. Київ : Мистецтво, 1996. 494 с.
2. Грица С. Й. Українська художня культура: навч. посіб. Київ : Либідь, 1996. 415 с.
3. Зязюн І. А. Процеси модернізації сучасної педагогічної освіти в Україні. *Професійна освіта: педагогіка і психологія: польсько-український журнал* / за ред. Т. Левовацького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. Ченстохова. Київ : АР, 2006. VIII. С. 105-115.
4. Методика українознавчих досліджень: експедиційний вимір : навч.-метод. посіб. для студ. факульт. укр. філол. / уклад. Сивачук Наталія Петрівна, Терешко Інна Григорівна. Умань : Алмі, 2011. 262 с.
5. Сивачук Н. П. Фольклорна практика: Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини. 2-ге вид. Київ : Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2008. 68 с.

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ
I Всеукраїнської науково-практичної конференції
МИСТЕЦТВО ТА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В
СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

3-4 червня 2021 року

Упорядник - *М. М. Погребняк* Комп'ютерна верстка - *Т. В. Хілінська*
Відповідальна за випуск - *М. М. Погребняк*

В оформленні обкладинки використано фоторепродукцію «Екстаз»
Народного художника України Володимира Колесникова

Підписано до друку: 30.06.2021 р.
Формат: 60x84/24. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 12,7. Замовлення № 3129.
Наклад 100 прим.

Видавництво «Сімон»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготовників і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ПЛ №17 від 23.03.2004 р.
36011, м. Полтава, вул. Стрітенська 37 www.simon.com.ua E-mail:
simon@simon.com.ua (0532) 50-24-01, (05322) 2-76-95 факс (05322) 7-05-87
ISBN 978-617-7803-1

9 7861 771803
1 70